O texto desta página na língua original pl foi recentemente alterado. A tradução deste texto para português está em curso.

polaco

Swipe to change

Nemokumas, bankrotas

Polónia

1 Kam gali būti iškelta nemokumo byla?

Lenkijoje bankroto bylos, kaip tai suprantama pagal 2015 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (nauja redakcija) 1 straipsnio 1 dalį, reglamentuojamos dviem teisės aktais:
2003 m. vasario 28 d. Bankroto įstatymu (lenk. *Prawo upadłościowe*, *2016 m. Dziennik Ustaw*, Nr. 2171), toliau – Bankroto įstatymas;
2015 m. gegužės 15 d. Restruktūrizavimo įstatymu (lenk. *Prawo restrukturyzacyjne*, 2016 m. *Dziennik Ustaw*, Nr. 1574), toliau – Restruktūrizavimo įstatymas.
Bankroto įstatyme reglamentuojamos likvidavimo procedūros, susijusios su nemokumu, t. y. „bankrotu“ (lenk. *upadłość*). Restruktūrizavimo įstatymu reglamentuojama restruktūrizavimo procedūra, susijusi su nemokumo rizika, t. y. susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra (lenk. *postępowanie o zatwierdzenie układu*, 210–226 straipsniai), pagreitinta susitarimo su kreditoriais procedūra (lenk. *przyspieszone postępowanie układowe*, 227–264 straipsniai), susitarimo su kreditoriais procedūra (lenk. *postępowanie układowe*, 267–282 straipsniai) ir sanavimo procedūra (lenk. *postępowanie sanacyjne*, 283–323 straipsniai).
Bankroto bylos tikslas – kuo labiau patenkinti kreditorių reikalavimus, ir jei tai pagrįstai įmanoma, pasiekti, kad skolininko įmonė toliau veiktų. Bankroto byla keliama tik pagal prašymą ir ją sudaro du etapai: bankroto paskelbimo procedūra ir procedūra po bankroto paskelbimo.
Susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais pačiam, be teismo įsikišimo, surenkant kreditorių balsus. Tokia procedūra gali būti pradėta, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Pagreitinta susitarimo su kreditoriais procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir supaprastinta tvarka patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Susitarimo su kreditoriais procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Sanavimo procedūra suteikia skolininkui galimybę imtis sanavimo priemonių (siekiant reorganizuoti skolininko įmonę) ir po to, kai sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas, sudaryti susitarimą su kreditoriais. Sanavimo priemonės apima teisines ir praktines priemones, kuriomis siekiama pagerinti skolininko ekonominę padėtį ir atkurti jo gebėjimą įvykdyti prievoles, kartu apsaugant jį nuo išieškojimo.
Bankroto byla gali būti iškeliama verslininkui. Pagal Lenkijos civilinio kodekso (lenk. *kodeks cywilny*) 431 straipsnį verslininkas – tai fizinis asmuo arba organizacinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso, kuriam teisinis subjektiškumas suteikiamas pagal įstatus ir kuris užsiima verslu arba vykdo profesinę veiklą savo paties vardu.
Prašymą iškelti bankroto bylą gali pateikti skolininkas ir bet kuris iš jo asmeninių kreditorių.
Bankroto byla taip pat gali būti keliama:
ribotos atsakomybės bendrovėms ir akcinėms bendrovėms, nevykdančioms verslo veiklos;
neribotos atsakomybės profesinių bendrijų nariams, dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
ūkinės bendrijos nariams.
Bankroto byla taip pat gali būti iškelta fiziniams asmenims, nevykdantiems verslo veiklos (Bankroto įstatymo 4911 ir paskesni straipsniai). Tokia byla keliama tik skolininko prašymu, nebent jis yra buvęs verslininkas, nes tokiu atveju kreditorius taip pat gali prašyti iškelti bankroto bylą per vienus metus nuo verslininko išregistravimo iš atitinkamo registro.
Restruktūrizavimo byla gali būti keliama:
verslininkams, kaip tai suprantama pagal Civilinio kodekso 431 straipsnį;
ribotos atsakomybės bendrovėms (lenk. *spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*) ir akcinėms bendrovėms (lenk. *spółka akcyjna*), nevykdančioms verslo veiklos;
neribotos atsakomybės profesinių bendrijų nariams (lenk. *osobowa spółka handlowa*), dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
profesinės veiklos partneriams (lenk. *spółka partnerska*).
Restruktūrizavimo bylos nėra keliamos fiziniams asmenims, nevykdantiems verslo veiklos. Restruktūrizavimo byla keliama tik skolininko prašymu, išskyrus sanavimo bylas, kurios taip pat gali būti keliamos kreditoriaus prašymu, jei skolininkas yra nemokus.
Susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais, pačiam, be teismo įsikišimo, surenkant kreditorių balsus. Tokia procedūra gali būti vykdoma, jei ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų.
Pagreitinta susitarimo su kreditoriais procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir supaprastinta tvarka patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Susitarimo su kreditoriais procedūra suteikia skolininkui galimybę sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Tokia procedūra gali būti pradedama, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Sanavimo procedūra suteikia skolininkui galimybę imtis sanavimo priemonių (kurios yra skirtos skolininko įmonei reorganizuoti) ir sudaryti susitarimą su kreditoriais po to, kai yra sudaromas ir patvirtinamas reikalavimų sąrašas. Sanavimo priemonės apima teisines ir praktines priemones, kuriomis siekiama pagerinti skolininko ekonominę padėtį ir atkurti jo gebėjimą įvykdyti prievoles, kartu apsaugant jį nuo išieškojimo.

Bankroto byla gali būti iškeliama verslininkui. Pagal Civilinio kodekso 431 straipsnį verslininkas yra fizinis asmuo, juridinis asmuo arba organizacinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso, kuriam teisinis subjektiškumas suteikiamas pagal įstatus ir kuris užsiima verslu arba vykdo profesinę veiklą savo paties vardu.
Be to, bankroto byla gali būti keliama:
ribotos atsakomybės bendrovėms ir akcinėms bendrovėms, nevykdančioms verslo veiklos;
neribotos atsakomybės profesinių bendrijų nariams, dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
ūkinės bendrijos nariams.
Byla dėl bankroto paskelbimo taip pat gali būti keliama fiziniams asmenims, nevykdantiems verslo veiklos (Bankroto įstatymo 4911 ir paskesni straipsniai).
Restruktūrizavimo byla gali būti keliama:
verslininkams, kaip tai suprantama pagal 1964 m. balandžio 23 d. Įstatymo dėl Civilinio kodekso (lenk. *kodeks cywilny*, 2016 m. *Dziennik Ustaw*, 380 ir 585 pozicijos) (toliau – Civilinis kodeksas);
ribotos atsakomybės bendrovėms (lenk. *spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*) ir akcinėms bendrovėms (lenk. *spółka akcyjna*), nevykdančioms verslo veiklos;
neribotos atsakomybės profesinių bendrijų nariams (lenk. *osobowa spółka handlowa*), dėl viso jų turto, siekiant įvykdyti bendrijos įsipareigojimus;
profesinės veiklos partneriams (lenk. *spółka partnerska*).
Restruktūrizavimo bylos nėra keliamos fiziniams asmenims, nevykdantiems verslo veiklos. Restruktūrizavimo byla keliama tik skolininko prašymu, išskyrus sanavimo bylas, kurios taip pat gali būti keliamos kreditoriaus prašymu, jei skolininkas yra nemokus.

2 Kokios yra nemokumo bylos iškėlimo sąlygos?

Bankroto byla keliama skolininkui, kuris tapo nemokus (Bankroto įstatymo 10 straipsnis).
Skolininkas yra nemokus, jeigu jis negali įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų tada, kai jie tampa vykdytini. Skolininkas laikomas negalinčiu įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų, jeigu jie nėra vykdomi ilgiau kaip tris mėnesius. Skolininkas, kuris yra juridinis asmuo arba organizacinis vienetas, neturintis juridinio asmens statuso, ir kuriam teisinis subjektiškumas suteikiamas atskiru teisės aktu, taip pat yra nemokus, jeigu jo finansinės prievolės viršija jo turto vertę ir ši padėtis tęsiasi ilgiau nei 24 mėnesius. Teismas gali atmesti prašymą iškelti bankroto bylą, jeigu nėra trumpalaikės rizikos, kad skolininkas negalės įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų tada, kai jie taps vykdytini.
Restruktūrizavimo byla gali būti keliama nemokiam skolininkui arba skolininkui, kuriam gresia nemokumas. Nemokus skolininkas – tai toks skolininkas, kuris yra nemokus, kaip tai suprantama pagal Bankroto įstatymo 10 ir 11 straipsnius. Skolininkas, kuriam gresia nemokumas, yra toks skolininkas, kurio ekonominė padėtis leidžia manyti, kad jis netrukus gali tapti nemokus.
Teismas atsisako kelti restruktūrizavimo bylą, jei tai būtų nuostolinga kreditoriams.
Be to, Restruktūrizavimo įstatyme nustatytos konkrečios sąlygos kiekvienos rūšies restruktūrizavimo bylai iškelti.
Susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra ir pagreitinta susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūra gali būti vykdomos, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Susitarimo su kreditoriais procedūra ir sanavimo procedūra gali būti vykdomos, jeigu ginčijami reikalavimai, suteikiantys kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais, sudaro daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais. Be to, teismas atsisako kelti tokią bylą, jeigu nėra *prima facie* įrodymų, kad skolininkas galės padengti bylos išlaidas ir nepertraukiamai vykdyti įsipareigojimus, kilsiančius po šios bylos iškėlimo.

3 Kokia nuosavybė sudaro nemokaus subjekto turto dalį? Kaip tvarkomas turtas, kurį skolininkas įgijo arba kuris jam perduotas po to, kai buvo iškelta nemokumo byla?

Bankroto byloje bankrutavusio asmens turtas apima turtą, kuris priklauso bankrutavusiai šaliai bankroto paskelbimo dieną, ir turtą, kurį ši šalis įgijo nagrinėjant *bankroto bylą (Bankroto įstatymo 62 straipsnis). Šios taisyklės išimtys* nurodytos Bankroto įstatymo 63–67a straipsniuose.
Bankrutavusio asmens turtas neapima turto, į kurį pagal 1964 m. lapkričio 17 d. Įstatymą – Civilinio proceso kodeksą (2016 m. *Dziennik Ustaw*, 1822, 1823, 1860 ir 1948 pozicijos) negali būti nukreiptas išieškojimas, bankrutavusio asmens darbo užmokesčio dalies, į kurią negali būti nukreiptas išieškojimas, sumos, gautos išieškojus iš įkeisto ar hipoteka užtikrinto turto, jeigu bankrutavęs asmuo yra įkaito arba hipotekos administratorius, dalies, pagal administravimo sutartį tenkančios kitiems kreditoriams.
Be to, kreditorių susirinkimas gali priimti sprendimą nenukreipti išieškojimo į kitą bankrutavusio asmens turtą.
Į bankrutavusio asmens turtą taip pat neįeina turtas, skirtas padėti bankrutavusio asmens darbuotojams ir jų šeimoms, pavyzdžiui, grynieji pinigai, laikomi atskiroje įmonės socialinių išmokų fondo, įsteigto pagal nuostatas dėl įmonės socialinių išmokų fondo, sąskaitoje kartu su sumomis, mokėtinomis į šią sąskaitą po bankroto paskelbimo, įskaitant būsto paskolų grąžinimą, banko palūkanų, susikaupusių už fonde laikomus grynuosius pinigus, mokėjimą ir mokesčius, surinktus iš asmenų, kurie naudojasi socialinėmis paslaugomis ir gauna šio fondo finansuojamas išmokas, kurias parūpino bankrutavęs asmuo.
Restruktūrizavimo byloje turtas, į kurį gali būti nukreipti kreditorių reikalavimai, apima turtą, naudojamą įmonės veiklai, ir skolininkui priklausantį turtą (Restruktūrizavimo įstatymo 240, 273 ir 294 straipsniai).

4 Kokius įgaliojimus atitinkamai turi skolininkas ir nemokumo specialistas?

Bankroto byloje (kurioje siekiama realizuoti skolininko turtą) skolininkas neturi teisės valdyti savo turto. Turto (bankrutavusio asmens turto) valdymą perima bankroto administratorius (lenk. *syndyk*). Bankroto administratorius taip pat perima kitas prievoles, susijusias su skolininko įmonės veikimu – įmonės valdymu, ataskaitų teikimo pareigų vykdymu ir kt.
Skolininkas toliau dalyvauja bankroto byloje ir gali ginčyti kai kuriuos teismo sprendimus, priimtus nagrinėjant šią bylą, t. y. sprendimus dėl turto neįtraukimo į bankrutavusio asmens turtą ir bankroto administratoriaus užmokesčio.
Restruktūrizavimo byloje skolininko ir nemokumo specialisto įgaliojimai skiriasi, atsižvelgiant į procedūros rūšį.
Per susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūrą skolininkas gali atlikti visus veiksmus, išskyrus laikotarpį nuo sprendimo dėl susitarimo su kreditoriais patvirtinimo priėmimo dienos iki tos dienos, kai sprendimas tampa galutiniu. Per tą laiką taikytinos taisyklės yra tokios pat, kaip ir taikomos per pagreitintą susitarimo su kreditoriais procedūrą, t. y. skolininkas gali atlikti įprastus valdymo veiksmus. Kitiems veiksmams nei įprasti valdymo veiksmai yra reikalingas susitarimo su kreditoriais priežiūrą vykdančio asmens sutikimas.
Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą ir susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą skolininkas gali atlikti įprastus valdymo veiksmus, tačiau kitiems veiksmams nei įprasti valdymo veiksmai yra reikalingas kreditorių komiteto sutikimas.
Per sanavimo procedūrą skolininkas neturi valdymo teisės ir veiksmus atlieka nemokumo specialistas, nebent šiems veiksmams reikalingas kreditorių komiteto sutikimas.

5 Kokiomis sąlygomis galima remtis įskaitymais?

Bankroto byloje yra galimas bankrutavusio asmens reikalavimų ir kreditoriaus reikalavimų *savitarpio įskaitymas*, jeigu abu reikalavimai buvo bankroto paskelbimo dieną, net jei vieno iš jų įvykdymo terminas dar nebuvo suėjęs (Bankroto įstatymo 93 straipsnis).
Reikalavimų savitarpio įskaitymas nėra galimas, jeigu bankrutavusio asmens kreditorius įsigijo reikalavimą po perleidimo arba patvirtinimo po bankroto paskelbimo arba įsigijo jį per 12 mėnesių iki bankroto paskelbimo žinodamas, kad buvo pagrindas paskelbti bankrotą, nebent įsigijimas buvo susijęs su skolos, už kurią įsigyjantis asmuo buvo atsakingas, grąžinimu (neatsižvelgiant į tai, ar tai buvo asmeninė atsakomybė, ar atsakomybė, užtikrinta tam tikru turtu) (Bankroto įstatymo 94 straipsnis).
Reikalavimų savitarpio *įskaitymas* nėra leidžiamas, jeigu po bankroto paskelbimo dienos kreditorius tampa bankrutavusio asmens skolininku (Bankroto įstatymo 95 straipsnis).
Kreditorius, kuris nori pasinaudoti reikalavimų *savitarpio įskaitymo teise*, turi pateikti pareiškimą šiuo tikslu ne vėliau kaip reikalavimo pateikimo dieną (Bankroto įstatymo 96 straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje bendrosioms savitarpio reikalavimų įskaitymo taisyklėms taikomi tokie apribojimai:
po restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos kreditorius tapo skolininko skolininku;
po restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos skolininko skolininkas, kuriam iškelta restruktūrizavimo byla, tapo jo kreditoriumi dėl reikalavimo, kilusio iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos, įsigijimo perleidimo ar patvirtinimo būdu.
Savitarpio reikalavimai gali būti įskaitomi, jeigu reikalavimas buvo įsigytas dėl skolos, už kurią buvo atsakingas jį įsigyjantis asmuo, grąžinimo (asmenine atsakomybe arba atsakomybe, užtikrinta tam tikru turtu) ir jeigu reikalavimą įsigyjantis asmuo tapo atsakingas už skolą iki prašymo pradėti pagreitintą susitarimo su kreditoriais procedūrą pateikimo dienos.
Kreditorius, kuris nori pasinaudoti *įskaitymu* restruktūrizavimo byloje, šiuo tikslu turi pateikti pareiškimą skolininkui arba, jeigu skolininkas neturi valdymo teisės, – nemokumo specialistui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo arba, jeigu *įskaitymo* pagrindas atsirado vėliau, – ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai atsirado *įskaitymo* pagrindas. Pareiškimas taip pat galioja, jei jis pateikiamas teismo paskirtam priežiūros pareigūnui (Restruktūrizavimo įstatymo 253, 273 ir 297 straipsniai).

6 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės esamoms sutartims, kuriose skolininkas yra viena iš šalių?

Konkrečios nuostatos dėl bankroto paskelbimo pasekmių bankrutavusio asmens prievolėms pateikiamos Bankroto įstatymo 83–118 straipsniuose, dėl bankrutavusio asmens paveldėto turto – Bankroto įstatymo 119–123 straipsniuose, o dėl bankrutavusio asmens santuokoje įgyto turto režimo – šio įstatymo 124–126 straipsniuose.
Bankroto įstatymo 81–82 straipsniuose draudžiama bankrutavusio asmens turtą suvaržyti įkeitimu, registruotu įkeitimu ar hipoteka.
Sutarties, kurios šalis yra bankrutavęs asmuo, nuostatos, pagal kurias draudžiama arba kliudoma pasiekti bankroto bylos tikslą, negalioja bankrutavusio asmens turto atžvilgiu. Sutartis, pagal kurią perduodama nuosavybės teisė į turtą, reikalavimas ar kita teisė ir kuri sudaryta siekiant užtikrinti reikalavimą, bankrutavusio asmens turto atžvilgiu galioja tik jeigu ji sudaryta raštu patvirtintą dieną, nebent tai yra sutartis, kurioje nustatoma piniginė užtikrinimo priemonė (Bankroto įstatymo 84 straipsnis).
85 ir 85a straipsniuose nustatytos išsamios taisyklės dėl bendrųjų sutarčių, susijusių su ateities finansiniais sandoriais ar vertybinių popierių pardavimu pagal atpirkimo sutartis.
Bankrutavusio asmens finansinės prievolės, kurių įvykdymo terminas dar nėra suėjęs, tampa vykdytinos bankroto paskelbimo dieną. Bankroto paskelbimo dieną nefinansinės prievolės tampa finansinėmis prievolėmis ir tampa vykdytinomis šią dieną, net jei dar nėra suėjęs jų įvykdymo terminas (Bankroto įstatymo 91 straipsnis).
Reikalavimas, kylantis iš sutarties, sudarytos sutikus su bankrutavusio asmens pateiktu pasiūlymu, gali būti patvirtintas bankroto bylos kreditoriaus tik tuo atveju, jeigu pareiškimas dėl sutikimo su pasiūlymu buvo pateiktas bankrutavusiam asmeniui prieš paskelbiant bankrotą.
Jeigu bankroto paskelbimo dieną nebuvo visiškai ar iš dalies įvykdyti įsipareigojimai pagal savitarpio prievolių įvykdymo sutartį, bankroto administratorius, gavęs bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo (lenk. *sędzia komisarz*) sutikimą, gali įvykdyti bankrutavusio asmens prievoles ir prašyti kitos šalies įvykdyti savitarpio prievolę arba nutraukti sutartį nuo bankroto paskelbimo dienos. Jeigu bankroto paskelbimo dieną bankrutavęs asmuo yra bet kurios kitos sutarties nei savitarpio prievolių įvykdymo sutartis šalis, bankroto administratorius gali nutraukti šią sutartį, nebent įstatuose numatyta kitaip.
Kitos šalies patvirtintą dieną pateiktu prašymu bankroto administratorius per tris mėnesius paskelbia, ar nutraukia sutartį, ar reikalauja ją įvykdyti. Jei bankroto administratorius per tą laiką nepaskelbia šios informacijos, laikoma, kad jis nutraukė sutartį.
Kita šalis, kurios reikalaujama anksčiau įvykdyti prievolę, gali sustabdyti jos įvykdymą, kol bus įvykdyta arba užtikrinta savitarpio prievolė. Kita šalis neturi teisės to padaryti, jeigu sutarties sudarymo metu ji žinojo ar turėjo žinoti apie bankroto paskelbimo priežastis (Bankroto įstatymo 98 straipsnis).
Jeigu bankroto administratorius nutraukia sutartį, kita šalis turi teisę į tai, kad jai būtų grąžinta tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, net jei tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, sudaro bankrutavusio asmens turto dalį. Bankroto byloje šalis gali reikalauti žalos atlyginimo už įvykdytą prievolę ir nuostolius, patirtus dėl šių reikalavimų pateikimo bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui (Bankroto įstatymo 99 straipsnis).
Pardavėjas gali reikalauti grąžinti kilnojamąjį turtą, įskaitant vertybinius popierius, išsiųstus bankrutavusiam asmeniui pastarajam dar nesumokėjus už šį turtą priklausančios kainos, jeigu bankrutavęs asmuo ar asmuo, kurį bankrutavęs asmuo įgaliojo disponuoti šiuo turtu, prieš paskelbiant bankrotą dar nebuvo įsigijęs šio turto. Be to, teisę į turto grąžinimą turi gavėjas, išsiuntęs turtą bankrutavusiam asmeniui. Pardavėjas arba turto gavėjas, kuriam grąžinamas turtas, grąžina išlaidas, kurios buvo ar bus patirtos, ir avansinius mokėjimus. Tačiau bankroto administratorius gali grąžinti turtą, jeigu sumoka arba užtikrina bankrutavusio asmens mokėtiną kainą ir išlaidas. Bankroto administratorius turi teisę tai padaryti per mėnesį nuo prašymo grąžinti turtą pateikimo dienos (Bankroto įstatymo 100 straipsnis).
Bankrutavusio asmens sudarytos pavedimo arba komiso sutartys, pagal kurias bankrutavęs asmuo buvo įgaliotojas arba komitentas, taip pat bankrutavusio asmens sudarytos sutartys dėl vertybinių popierių valdymo baigia galioti nuo bankroto paskelbimo dienos. Kita šalis gali nutraukti bankrutuojančio asmens sudarytas pavedimo arba komiso sutartis bankroto paskelbimo dieną, jeigu pagal jas bankrutavęs asmuo yra įgaliotojas arba komitentas (Bankroto įstatymo 102 straipsnis).
Atstovavimo sutartis baigia galioti tą dieną, kai bet kuri iš jos šalių paskelbia bankrotą. Jeigu bankrutuoja įgaliotojas, atstovas bankroto byloje gali reikalauti atlyginti nuostolius, kuriuos jis patyrė dėl sutarties negaliojimo (Bankroto įstatymo 103 straipsnis).
Jeigu bankrotą paskelbia paskolos davėjas arba paskolos gavėjas, paskolos sutartis, jeigu jos dalykas jau perduotas, bet kurios šalies prašymu nutraukiama. Jeigu sutarties dalykas dar neperduotas, sutartis netenka galios (Bankroto įstatymo 104 straipsnis).
Jeigu paskolos sutarties šalis paskelbia bankrotą, paskolos sutartis netenka galios, jeigu paskolos dalykas dar nėra paskolintas (Bankroto įstatymo 105 straipsnis).
Nekilnojamojo turto nuomos arba panaudos sutartis yra privaloma šalims, jeigu sutarties dalykas yra perduotas naudotis nuomininkui arba naudotojui (Bankroto įstatymo 106–108 straipsniai). Bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimu bankroto administratorius nutraukia bankrutavusio asmens sudarytą nekilnojamojo turto nuomos arba panaudos sutartį, pranešdamas apie tai prieš tris mėnesius, net jei bankrutavusiam asmeniui nebuvo leidžiama nutraukti šios sutarties (Bankroto įstatymo 109–110 straipsniai).

Kredito sutartis netenka galios paskelbus bankrotą, jeigu iki bankroto paskelbimo dienos paskolos davėjas dar nėra perdavęs bankrutavusiam asmeniui lėšų pagal šią sutartį (Bankroto įstatymo 111 straipsnis).
Bankroto paskelbimas neturi įtakos bankrutuojančio asmens sutarčiai dėl banko sąskaitos, vertybinių popierių sąskaitos ar kolektyvinės sąskaitos (Bankroto įstatymo 112 straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje nuo jos iškėlimo iki užbaigimo dienos arba tos dienos, kai sprendimas nutraukti bylą tampa galutinis, skolininkas arba nemokumo specialistas negali vykdyti prievolių, kylančių iš reikalavimų, kuriems pagal teisės aktus taikomas susitarimas su kreditoriais.
Sutarties nuostatos, kuriose numatytas teisinių santykių, kurių šalis yra skolininkas, pakeitimas arba nutraukimas, jeigu yra paduodamas prašymas iškelti restruktūrizavimo bylą arba jeigu tokia byla iškeliama, netenka galios.
Sutarties, kurios šalis yra skolininkas ir pagal kurias neleidžiama arba kliudoma siekti restruktūrizavimo bylos tikslo, nuostatos negalioja turto, dėl kurio yra sudarytas kreditorių susitarimas, atžvilgiu.
Restruktūrizavimo įstatymo 250 straipsnyje nustatytos išsamios taisyklės dėl bendrųjų sutarčių, susijusių su ateities finansiniais sandoriais ar vertybinių popierių pardavimu pagal atpirkimo sutartis.
Nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos iki jos užbaigimo dienos arba sprendimo nutraukti šią bylą tapimo galutiniu dienos nuomotojui arba panaudos davėjui nekilnojamojo turto ar patalpų, kuriose veikia skolininko įmonė, nuomos ar panaudos sutarčių neleidžiama nutraukti be kreditorių komiteto sutikimo.
Pirmiau aprašytos taisyklės dėl nuomos ar panaudos sutarties *mutatis mutandis* taikomos kredito sutartims dėl lėšų, suteikiamų paskolos gavėjui iki bylos iškėlimo dienos, nuomos, turto draudimo, banko sąskaitos sutartims, garantijos sutartims, sutartims dėl skolininkui suteikiamų licencijų, garantijų ar akredityvų, sudarytų iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos (Restruktūrizavimo įstatymo 256, 273 ir 297 straipsniai).
Be to, **sanavimo procedūrose** nemokumo specialistas, gavęs bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sutikimą, gali nutraukti savitarpio prievolių įvykdymo sutartį, jeigu ji nėra visiškai ar iš dalies įvykdyta iki sanavimo procedūros pradžios, jeigu iš šios sutarties kylančio kitos šalies reikalavimo neįmanoma atskirti nuo sutarties. Jeigu kitos šalies reikalavimą galima atskirti nuo sutarties, ši nuostata taikoma *mutatis mutandis*, tiek, kiek kita šalis turėjo įvykdyti sutartį po sanavimo procedūros pradėjimo. Jeigu nemokumo specialistas nutraukia sutartį, kita šalis gali reikalauti grąžinti tai, ką kita šalis gavo pagal sutartį, įvykdytą po sanavimo procedūros pradėjimo, ir prieš šiai šaliai gaunant pranešimą apie nutraukimą, jeigu tai, ką kita šalis gavo vykdant sutartį, sudaro skolininko turto dalį. Jeigu tai neįmanoma, kita šalis gali prašyti tik atlyginti žalą ir patirtus nuostolius. Šiems reikalavimams susitarimas su kreditoriais netaikomas (Restruktūrizavimo įstatymo 298 straipsnis).

7 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės individualių kreditorių iškeltoms byloms (išskyrus nebaigtas nagrinėti bylas)?

Po to, kai paduodamas prašymas iškelti **bankroto bylą**, teismas skolininko prašymu gali paskirti laikiną administratorių arba kreditorių, kuris pateikė prašymą iškelti bankroto bylą, sustabdyti vykdymo bylą ir panaikinti banko sąskaitos areštą, jeigu tai yra būtina bankroto bylos tikslams pasiekti (Bankroto įstatymo 39 straipsnis).
Po bankroto paskelbimo *vykdymo byla* dėl turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turtą, iškelta iki bankroto paskelbimo, yra sustabdoma pagal teisės aktus nuo bankroto paskelbimo dienos. Byla nutraukiama pagal teisės aktus, kai sprendimas dėl bankroto paskelbimo tampa galutinis (Bankroto įstatymo 146 straipsnis).
Bankroto paskelbimo bylą teisme arba administracinę procedūrą dėl bankrutavusio asmens turto gali iškelti ir vesti bankroto administratorius arba tokia byla gali būti iškelta jam. Kreditorius negali iškelti bylos dėl reikalavimo, apie kurį būtina paskelbti (Bankroto įstatymo 144 straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje *vykdymo* procesas dėl reikalavimo, kuriam pagal teisės aktus taikomas susitarimas su kreditoriais, pradėtas prieš iškeliant restruktūrizavimo bylą, pagal teisės aktus sustabdomas nuo restruktūrizavimo bylos iškėlimo dienos. (Restruktūrizavimo įstatymo 259 ir 278 straipsniai). Per sanavimo procedūrą vykdymas sustabdomas visose vykdymo bylose, ir tai taikoma visam skolininko turtui, įeinančiam į sanuojamo subjekto turtą (Restruktūrizavimo įstatymo 312 straipsnis).
Tą dieną, kai sprendimas dėl susitarimo su kreditoriais patvirtinimo tampa galutinis, *vykdymo* ir užtikrinimo procedūros, pradėtos skolininkui siekiant patenkinti reikalavimus, kuriems taikomas susitarimas su kreditoriais, pagal teisės aktus nutraukiamos. Sustabdytos užtikrinimo *ir vykdymo* procedūros, pradėtos skolininkui siekiant patenkinti reikalavimus, kuriems taikomas susitarimas su kreditoriais, gali būti toliau tęsiamos kreditoriaus prašymu (Restruktūrizavimo įstatymo 170 straipsnis).
Procedūros dėl susitarimo su kreditoriais, pagreitinto susitarimo su kreditoriais arba sanavimo procedūros pradėjimas neužkerta kelio kreditoriui iškelti bylą teisme arba pradėti administracinę procedūrą arba bylą arbitražo teisme siekiant pateikti reikalavimus, įtrauktinus į reikalavimų sąrašą (Restruktūrizavimo įstatymo 257, 276 ir 310 straipsniai).

8 Kokios yra nemokumo bylų pasekmės tolesniam bylų, nebaigtų nagrinėti bankroto bylos iškėlimo metu, nagrinėjimui?

Po bankroto paskelbimo teismas sustabdo bylos nagrinėjimą *ex officio*, jeigu ji susijusi su bankrutavusio asmens turtu, t. y. jeigu bylos baigtis gali turėti poveikį bankrutavusio asmens turtui (ji susijusi su objektu, įeinančiu į bankrutavusio asmens turtą), yra paskelbtas bankrotas ir byloje privalomai paskirtas administratorius bankrotui paskelbti (Civilinio proceso kodekso (lenk. *kodeks postępowania cywilnego*) 174 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktai). Teismas prašo bankroto administratoriaus arba privalomai paskirto administratoriaus dalyvauti byloje (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 3 dalis). Jei bankrutavęs asmuo (skolininkas) yra ieškovas, teismas *ex officio* atnaujina sustabdytą bylą iš karto po to, kai yra paskiriamas bankroto administratorius (privalomai paskirtas administratorius) (Civilinio proceso kodekso 180 straipsnio 1 dalies 5 punktas).
Byla bankroto administratoriui gali būti keliama tik tuo atveju, jei bankroto byloje reikalavimas neįtraukiamas į reikalavimų sąrašą, kai yra išnaudojamos kodekse numatytos galimybės. (Bankroto įstatymo 145 straipsnis).
Jeigu iškeliama restruktūrizavimo byla, vykstantis teismo procesas sustabdomas (jeigu jis dar nėra užbaigtas restruktūrizavimo bylos iškėlimo metu), jeigu byla susijusi su turtu, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas (arba sanuojamos įmonės turtu) ir restruktūrizavimo byloje yra paskirtas nemokumo specialistas arba byloje sanavimo procedūrai pradėti yra paskirtas laikinasis administratorius ir byla susijusi su turtu, kuriam taikomas užtikrinimas (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 1 dalies 4 ir 5 punktai). Teismas prašo laikinojo administratoriaus arba nemokumo specialisto dalyvauti byloje (Civilinio proceso kodekso 174 straipsnio 3 dalis).
Reikalavimo patenkinimas, atsisakymas ar atitinkamų bylos faktinių aplinkybių pripažinimas, kai skolininkas tai padaro be teismo paskirto priežiūros pareigūno sutikimo, neturi teisinės galios (Restruktūrizavimo įstatymo 258 straipsnis).

9 Kokie yra pagrindiniai kreditorių dalyvavimo nemokumo bylose elementai?

Kreditorių dalyvavimas bankroto byloje reglamentuojamas Bankroto įstatymo 189–213 straipsniuose. Kreditoriai, kurių reikalavimai yra priimti, turi teisę dalyvauti kreditorių susirinkime ir balsuoti.
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* arba pagal prašymą sudaro kreditorių komitetą ir skiria bei atleidžia jo narius. Komitetas padeda bankroto administratoriui, kontroliuoja jo veiksmus, nagrinėja bankrutavusio asmens turto būklę, suteikia leidimą atlikti veiksmus, kurie gali būti atliekami tik gavus kreditorių komiteto leidimą, ir pareiškia savo nuomonę kitais klausimais, jei to prašo bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas arba bankroto administratorius.
Kreditorių komitetas gali prašyti bankrutavusio asmens arba bankroto administratoriaus pateikti paaiškinimus ir jis gali nagrinėti apskaitos dokumentus bei kitus dokumentus, susijusius su bankrotu, jeigu dėl to nepažeidžiama komercinė paslaptis.

Kreditorių komiteto sutikimo reikalaujama dėl toliau išvardytų bankroto administratoriaus veiksmų, kad jie būtų pripažinti galiojančiais:
tolesnio bankroto administratoriaus atliekamo įmonės valdymo, jeigu jis truktų ilgiau nei tris mėnesius nuo bankroto paskelbimo dienos;
atsisakymo parduoti visą įmonę;
turto, įtraukto į bankrutavusio asmens turtą, tiesioginio pardavimo;
paskolos ar kredito sutarčių sudarymo ir bankrutavusio asmens turto suvaržymo, nustatant ribotas nuosavybės teises;
sutikimo arba atsisakymo sudaryti susitarimą su kreditoriais dėl ginčijamų reikalavimų ir ginčo perdavimo arbitražo teismui.
Išimtis gali būti taikoma, jeigu vienas iš pirmiau išvardytų veiksmų turi būti atliktas nedelsiant ir jo vertė neviršija 10 000 PLN, – tada bankroto administratorius, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas gali atlikti juos be komiteto leidimo.
Be to, kreditorių komiteto sutikimo nereikalaujama tais atvejais, kai yra parduodamas kilnojamasis turtas, jeigu numatoma viso kilnojamojo turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turtą, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN, o jeigu parduodami reikalavimai ir kitos teisės, jei nominali visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN.
Bankroto byloje kreditorius gali pateikti siūlymą sudaryti susitarimą su kreditoriais.
Kreditoriai taip pat gali ginčyti bankroto bylą nagrinėjančio teismo ar teisėjo sprendimą dėl bankroto administratoriaus apskaitos ataskaitų patvirtinimo, sprendimus dėl reikalavimų sąrašo (taip pat ir dėl kitų kreditorių reikalavimų), paskirstymo plano, bankroto administratoriaus užmokesčio ir sprendimą nutraukti bankroto bylą.
Kreditorių dalyvavimas **restruktūrizavimo byloje** reglamentuojamas Restruktūrizavimo įstatymo 104–139 straipsniuose. Kreditoriai, kurių reikalavimai įtraukti į patvirtintą reikalavimų sąrašą, taip pat kreditoriai, kurie dalyvauja kreditorių susirinkime ir pateikia bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui vykdomąjį raštą, patvirtinantį jų reikalavimą, turi teisę dalyvauti kreditorių susirinkime ir balsuoti jame.
Kreditorių susirinkime susitarimas su kreditoriais gali būti sudarytas, jeigu jame dalyvauja bent penktadalis kreditorių, turinčių teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais.
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas sudaro kreditorių komitetą ir *ex officio* arba pagal prašymą skiria bei atleidžia jo narius. Kreditorių komitetas padeda teismo paskirtam priežiūros pareigūnui arba nemokumo specialistui, kontroliuoja jų veiksmus, nagrinėja turto, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas, arba sanuojamo turto būklę, duoda leidimus atlikti veiksmus, kurie gali būti atliekami tik kreditorių komitetui leidus, ir reiškia savo nuomonę kitais klausimais, jeigu to prašo bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas, nemokumo specialistas arba skolininkas. Kreditorių susirinkimas ir jo nariai gali teikti pastabas bankroto bylą nagrinėjančiam teisėjui dėl skolininko, teismo paskirto priežiūros pareigūno arba nemokumo specialisto veiklos.
Kreditorių komitetas gali prašyti skolininko, teismo paskirto priežiūros pareigūno arba nemokumo specialisto pateikti paaiškinimus, taip pat nagrinėti skolininko buhalteriją ir dokumentus tais atvejais, kai nėra pažeidžiama komercinė paslaptis. Kitais atvejais ir kilus abejonių bankroto bylą nagrinėjantis teismas nustato kreditorių komiteto narių teisių, susijusių su įmonės skolininkės apskaitos knygų ir dokumentų nagrinėjimu, apimtį.
Kad toliau išvardyti skolininko arba nemokumo specialisto veiksmai būtų laikomi galiojančiais, jiems reikalingas kreditoriaus komiteto sutikimas:
turto, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas, arba sanuojamo turto dalių suvaržymo hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu arba laivo hipoteka siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
daikto ar teisės nuosavybės perdavimo siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
turto, įtraukto į susitarimą su kreditoriais, arba sanuojamo turto dalių suvaržymo, nustatant kitas teises;
paskolų ar kredito sutarčių sudarymo;
sutarties dėl skolininko įmonės arba jos dalies nuomos ar kitos panašios sutarties sudarymo.
(jei minėti veiksmai atliekami gavus kreditorių sutikimą, jie negali būti laikomi nevykdytinais bankrutavusio asmens turto atžvilgiu);
nekilnojamojo turto ar kito turto, kurio vertė viršija 500 000 PLN, pardavimo, jei parduoda skolininkas.
Kreditoriai taip pat gali ginčyti restruktūrizavimo arba bankroto bylą nagrinėjančio teismo sprendimą dėl nemokumo specialisto pateikto apskaitos ataskaitų patvirtinimo, sprendimus dėl reikalavimų sąrašo (susitarimo su kreditoriais sudarymo ir sanavimo procedūra) ir kitų kreditorių reikalavimų, teismo paskirto priežiūros pareigūno ar nemokumo specialisto užmokesčio ir sprendimą nutraukti bankroto bylą.

10 Kaip nemokumo specialistas gali naudotis ar disponuoti turtu?

Bankroto byloje po bankroto paskelbimo bankroto administratorius sudaro turto aprašą, įvertina bankrutavusio asmens turtą ir parengia likvidavimo planą. Likvidavimo plane apibrėžiamas siūlomas bankrutavusio asmens turto, visų pirma įmonės, pardavimo būdas, pardavimo laikas, išlaidų suvestinė ir ekonominis pagrindimas toliau tęsti verslo veiklą (Bankroto įstatymo 306 straipsnis). Sudaręs turto aprašą ir finansinę ataskaitą arba pateikęs bendrą rašytinę ataskaitą, bankroto administratorius likviduoja bankrutavusio asmens turtą (Bankroto įstatymo 308 straipsnis).
Po likvidavimo bankroto administratorius gali toliau valdyti bankrutavusio asmens įmonę, jeigu galima sudaryti susitarimą su kreditoriais arba parduoti visą bankrutavusio asmens įmonę arba jos dalis (Bankroto įstatymo 312 straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje, t. y. per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą ir susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą, paprastai skolininkas toliau valdo savo įmonę. Pagal Restruktūrizavimo įstatymo 239 straipsnio 1 dalį ir 295 straipsnį skolininkas gali netekti įmonės valdymo teisės, jeigu:
skolininkas tyčia ar dėl kitų priežasčių pažeidžia teisės aktus, valdydamas įmonę kreditorių nenaudai arba sudarydamas galimybę šiai nenaudai atsirasti ateityje;
akivaizdu, kad valdymo būdas neužtikrina susitarimo su kreditoriais įgyvendinimo arba pagal 68 straipsnio 1 dalį yra paskiriamas skolininko kuratorius (lenk. *kurator*);
skolininkas nevykdo bankroto bylą nagrinėjančio teismo arba teismo paskirto priežiūros pareigūno nurodymų, visų pirma per bankroto bylą nagrinėjančio teismo nustatytą laiką nepateikia teisėtų pasiūlymų dėl susitarimo su kreditoriais sudarymo.
Jeigu **per sanavimo procedūrą** veiksmingos šios procedūros eigos sumetimais būtina, kad joje asmeniškai dalyvautų skolininkas arba jo atstovai ir kad jie kartu užtikrintų tinkamą valdymą, teismas gali leisti skolininkui valdyti visą savo įmonę arba jos dalį laikantis įprastų valdymo ribų (Restruktūrizavimo įstatymo 288 straipsnio 3 dalis).
Per **susitarimo su kreditoriais patvirtinimo procedūrą** skolininkas valdo savo įmonę per visą procedūros trukmę.

11 Kokie reikalavimai turi būti nukreipti į nemokaus skolininko turtą ir kaip vertinami reikalavimai, atsiradę iškėlus nemokumo bylą?

Bankroto byloje pateikiami visi asmeninių kreditorių reikalavimai. Reikalavimą gali pateikti ir kreditorius, kurio reikalavimas užtikrintas hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, laivo įkeitimu arba kitu įrašu žemės ir hipotekos registre arba laivų registre (jeigu kreditorius šio reikalavimo nepateikia, jis bus įtrauktas į sąrašą *ex officio*). Reikalavimai, kylantys iš darbo santykių, į sąrašą įtraukiami *ex officio* (Bankroto įstatymo 236 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 237 straipsnis). Pirmiausia yra apmokamos bankroto bylos išlaidos, ir tik tada iš bankrutavusio asmens turto įvykdomi įsipareigojimai, kilę po bankroto paskelbimo (Bankroto įstatymo 230 straipsnio 2 dalis ir 343 straipsnio 1 bei 11 dalys), nesudarant paskirstymo plano.

Restruktūrizavimo byloje į reikalavimų sąrašą įeina asmeniniai reikalavimai dėl skolininko, atsiradę iki restruktūrizavimo bylos iškėlimo (Restruktūrizavimo įstatymo 76 straipsnis). Reikalavimų sąraše atskirai išvardijami reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudarytas pagal teisės aktus, ir reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudarytas pagal kreditoriaus sutikimą (Restruktūrizavimo įstatymo 86 straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje reikalavimai nepateikiami. Reikalavimų sąrašą sudaro priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas, remdamiesi skolininko apskaitos dokumentais, kitais dokumentais, įrašais žemės ir hipotekos registruose bei kituose registruose.
Susitarimas su kreditoriais yra privalomas tiems kreditoriams, dėl kurių reikalavimų pagal įstatymą turi būti sudaromas susitarimas, jeigu jie neįtraukti į reikalavimų sąrašą.
Susitarimas su kreditoriais nėra privalomas tiems kreditoriams, apie kuriuos skolininkas nepranešė ir kurie nedalyvavo nagrinėjant bylą (Restruktūrizavimo įstatymo 166 straipsnis).
Susitarimas su kreditoriais negali būti taikomas reikalavimams dėl išlaikymo, išmokoms, sumokėtoms kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, negalią ar mirtį, ir rentai iki gyvos galvos, skiriamai mainais už teises pagal rentos iki gyvos galvos sutartį; reikalavimams dėl nuosavybės perdavimo ir teisių pažeidimo nutraukimo; reikalavimams, už kuriuos atsakomybė tenka skolininkui ir yra susijusi su palikimo gavimu po restruktūrizavimo bylos iškėlimo, palikimo įtraukimo į susitarimą su kreditoriais arba sanuojamos įmonės turtą; reikalavimams dėl apdraustojo finansuojamų socialinio draudimo įmokų dalies, jeigu skolininkas yra jų mokėtojas.
Susitarimas su kreditoriais taip pat netaikomas reikalavimams, kylantiems iš darbo santykių, ir reikalavimams, užtikrintiems skolininko turtu hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu arba laivo įkeitimu ta dalimi, kurios vertę padengia užtikrinimas, nebent kreditorius sutinka, kad jie būtų įtraukti į susitarimą su kreditoriais (Restruktūrizavimo įstatymo 151 straipsnis).

12 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios reikalavimų pateikimą, patikrinimą ir pripažinimą?

Taisyklės, kuriomis reglamentuojamas reikalavimų pateikimas, patikra ir priėmimas bankroto bylose, nustatytos Bankroto įstatymo 239–266 straipsniuose.
Bankroto byloje kreditoriai yra atsakingi už reikalavimų pateikimą. Reikalavimai turi būti pateikiami ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tos dienos, kai sprendimas paskelbti bankrotą paskelbiamas Teismo ir prekybos žurnale (lenk. *Monitor Sądowy i Gospodarczy*), taip pat Centriniame restruktūrizavimo ir bankroto registre (lenk. *Centralny Rejestr Restrukturyzacji i Upadłości*), Bankroto įstatymo 51 straipsnyje ir Restruktūrizavimo įstatymo 455 straipsnyje).
Reikalavimai, kylantys iš darbo santykių, nebūtinai turi būti pateikiami. Šio pobūdžio reikalavimai įtraukiami į sąrašą *ex officio* (Bankroto įstatymo 237 straipsnis).
Kreditorius pateikia savo reikalavimą raštu, dviem egzemplioriais. Pateikiant reikalavimą turi būti nurodytas kreditoriaus vardas, pavardė (pavadinimas) ir adresas, PESEL (asmens kodas) arba KRS (nacionalinio teismo registro numeris), o jų nesant – duomenys, kuriais remiantis galima aiškiai nustatyti kreditoriaus tapatybę, apibrėžti reikalavimą kartu su susijusiais mokesčiais ir nepiniginio reikalavimo vertę, pateikti įrodymai, patvirtinantys šio reikalavimo buvimą (jeigu reikalavimas įtrauktas į reikalavimų sąrašą, sudarytą restruktūrizavimo byloje, pakanka remtis šiuo faktu), nurodyta kategorija, kuriai jį galima priskirti, pateikti užtikrinimai, susieti su reikalavimu, ir nurodytas bylos statusas, jeigu reikalavimas nagrinėjamas teisme, administracine tvarka, administraciniame teisme ar arbitražo teisme. Jeigu pateikiamas reikalavimas, kurio atžvilgiu bankrutavęs asmuo nėra asmeninis skolininkas, turi būti nurodytas užtikrinimo dalykas, kuris bus naudojamas reikalavimui patenkinti. Jeigu kreditorius yra bankrutuojančios bendrovės partneris arba akcininkas, jis nurodo savo turimų akcijų rūšį ir skaičių.
Bankroto bylą nagrinėjantis teismas tinkamai pateiktą reikalavimą perduoda bankroto administratoriui, kuris patikrina, ar pateiktus reikalavimus patvirtina bankrutavusio asmens apskaitos ar kiti dokumentai arba įrašai žemės ir hipotekos registre ar kituose registruose, ir paprašo bankrutavusio asmens per nustatytą laikotarpį paskelbti, ar jis sutinka su reikalavimu. Jeigu pateiktų reikalavimų nepatvirtina bankrutavusio asmens apskaitos ar kiti dokumentai arba įrašai žemės ir hipotekos registre ar kituose registruose, bankroto administratorius paprašo kreditoriaus per savaitę pateikti dokumentus, nurodytus pateikiant reikalavimą, nes jų nepateikus reikalavimas atmetamas. Tačiau bankroto administratorius gali atsižvelgti ir į suėjus šiam terminui pateiktus dokumentus, jeigu dėl to nepavėlinamas sąrašo pateikimas bankroto bylą nagrinėjančiam teismui.
Per dvi savaites nuo paskelbimo, kad reikalavimų sąrašas yra pridėtas prie bylos medžiagos, kreditorius gali reikšti prieštaravimus bankroto bylą nagrinėjančiam teismui. Be to, bankrutavęs asmuo gali prieštarauti, jeigu reikalavimų sąrašo projektas neatitinka jo prašymų ar pareiškimų. Jeigu bankrutavęs asmuo nepateikia jokių pareiškimų, nors jo buvo prašoma tai padaryti, jis gali prieštarauti tik tuo atveju, jeigu įrodo, kad pareiškimo nepateikė dėl priežasčių, kurių pats negalėjo kontroliuoti.
Bankroto bylą nagrinėjantis teismas pakeičia reikalavimų sąrašą po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo tampa galutiniu, o jeigu sprendimas ginčijamas, po to, kai teismo sprendimas tampa galutiniu, ir patvirtina reikalavimų sąrašą. Jeigu prieštaravimas nepateikiamas, suėjus prieštaravimų pateikimo terminui jis patvirtina reikalavimų sąrašą. Bankroto bylą nagrinėjantis teismas gali pakeisti reikalavimų sąrašą *ex officio*. Jeigu jis nustato, kad į sąrašą įtrauktas visas reikalavimas ar jo dalis neegzistuoja, arba jeigu į sąrašą neįtraukti reikalavimai, kurie turėjo būti į jį įtraukti *ex officio*, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali pakeisti reikalavimų sąrašą *ex officio*.
Jeigu pateikiamas reikalavimas, kurio nereikalaujama pateikti arba jeigu apie jį pranešama suėjus terminui, jis įtraukiamas į reikalavimų sąrašo priedą.
Reikalavimų sąrašas pataisomas pagal galutinį teismo sprendimą. Į reikalavimo sumos pakeitimą, padaromą po to, kai reikalavimų sąrašas jau būna sudarytas, atsižvelgiama rengiant paskirstymo planą arba balsuojant kreditorių susirinkime.
Užbaigus arba nutraukus bankroto bylą išrašas iš bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo patvirtinto reikalavimų sąrašo, kuriame nurodomas reikalavimas ir kreditoriaus gauta suma, yra vykdomasis raštas, kuriuo galima remtis prieš bankrutuojantį asmenį (tai netaikoma kreditoriams, kuriems bankrutavęs asmuo nebuvo asmeninis skolininkas). Bankrutavęs asmuo gali prašyti, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas reikalavimas būtų pripažintas neegzistuojančiu arba iš dalies neegzistuojančiu, jeigu bankrutavęs asmuo nepripažino bankroto byloje pateikto reikalavimo ir teismas dar nėra priėmęs galutinio sprendimo dėl jo. Po to, kai išrašas iš sąrašo paskelbiamas vykdytinu, bankrutavęs asmuo gali pateikti prieštaravimą, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas reikalavimas neegzistuoja ar iš dalies neegzistuoja, pareikšdamas ieškinį dėl vykdomojo rašto pripažinimo nevykdytinu.
Reikalavimų sąrašo sudarymo **restruktūrizavimo bylose** klausimas reglamentuojamas Restruktūrizavimo įstatymo 84–102 straipsniuose.
Reikalavimų sąrašą sudaro priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas, remdamasis skolininko apskaitos dokumentais, kitais jo dokumentais, įrašais žemės ir hipotekos registre ir kituose registruose. Per sanavimo procedūrą, pradėtą pagal supaprastinta tvarka pateiktą prašymą, reikalavimų sąrašas sudaromas kuo labiau remiantis reikalavimų sąrašu, sudarytu ankstesnėje restruktūrizavimo byloje. Jeigu į pasiūlymą dėl susitarimo su kreditoriais įtraukiamas kreditorių suskirstymas į grupes, reikalavimų sąrašas sudaromas atsižvelgiant į siūlomą skirstymą.
Reikalavimų sąraše atskirai nurodomi reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais turi būti sudaromas pagal teisės aktus, ir reikalavimai, dėl kurių susitarimas su kreditoriais sudaromas esant kreditoriaus sutikimui.
Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą skolininkas gali prieštarauti reikalavimo įtraukimui į reikalavimų sąrašą. Toks reikalavimas laikomas ginčijamu reikalavimu. Tokiu atveju bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas atitinkamai pakeičia reikalavimų sąrašą ir ginčijamų reikalavimų sąrašą.
Per procedūrą dėl susitarimo su kreditoriais sudarymo ir sanavimo procedūrą per dvi savaites nuo paskelbimo apie reikalavimų sąrašo pateikimo ir ginčijamų reikalavimų sąrašo pateikimo datą bylos dalyviai gali pareikšti bankroto bylą nagrinėjančiame teisme prieštaravimą dėl reikalavimo įtraukimo į reikalavimų sąrašą. Skolininkas gali prieštarauti, jeigu reikalavimų sąrašas neatitinka jo pareiškimo dėl reikalavimo pripažinimo ar atsisakymo jį pripažinti. Jeigu

skolininkas nepadaro jokio pareiškimo, jis gali prieštarauti tik tuo atveju, jeigu įrodo, kad nepadarė pareiškimo dėl priežasčių, kurių jis negalėjo kontroliuoti. Per tą patį laikotarpį skolininkas ar kreditorius, kuris nebuvo įtrauktas į reikalavimų sąrašą, gali prieštarauti dėl šio neįtraukimo.
Bankroto bylą nagrinėjantis teismas atmeta prieštaravimą, pateiktą suėjus minėtam terminui arba nepriimtiną dėl kitų priežasčių, arba prieštaravimą su trūkumais, kurių jį pateikusi šalis neištaiso arba dėl kurio ši šalis per nustatytą laikotarpį nesumoka mokėtino mokesčio.
Bankroto bylą nagrinėjantis teismas neatsižvelgia į pareiškimus ir įrodymus, nepateiktus pareiškiant prieštaravimą, nebent juos pateikianti šalis *prima facie* įrodo jų nepateikusi kartu su prieštaravimu ne dėl savo kaltės arba kad pavėluotas pareiškimų ir įrodymų pateikimas nepavėlins bylos nagrinėjimo.
Faktinės aplinkybės, pateisinančios prieštaravimą, gali būti įrodinėjamos tik rašytiniais įrodymais arba eksperto išvada. Jeigu reikalavimas patvirtinamas galutiniu teismo sprendimu, prieštaravimas dėl reikalavimo įtraukimo į reikalavimų sąrašą gali būti grindžiamas tik tais įvykiais, kurie atsirado užbaigus bylą, kurioje buvo priimtas teismo sprendimas.
Prieštaravimas nagrinėjamas neviešai ir turi būti išnagrinėtas per du mėnesius nuo jo pateikimo, jį nagrinėja bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jį pavaduojantis teisėjas arba paskirtas teisėjas. Jeigu prieštaravimą nagrinėjantis teismas nusprendžia, kad reikia surengti teismo posėdį, jis praneša apie tai teismo paskirtam priežiūros pareigūnui ar nemokumo specialistui, skolininkui ir prieštaravimą pateikusiam kreditoriui bei kreditoriui, dėl kurio reikalavimo prieštaraujama. Nedalyvavimas nagrinėjant bylą net dėl pateisinamų priežasčių neužkerta kelio sprendimo priėmimui. Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jį pavaduojantis teisėjas arba paskirtas teisėjas gali atsisakyti priimti įrodymus, remdamasis eksperto išvada, jeigu ekspertas yra davęs išvadą kitoje teismo, arbitražo teismo ar administracinės institucijos nagrinėjamoje byloje. Tokiu atveju dokumentai, kuriuose pateikiama eksperto išvada, yra įrodymai.
Skolininkas, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistai ir kreditoriai gali apskųsti sprendimą dėl prieštaravimo dalyko.
Reikalavimų sąrašas pakeičiamas tiek, kiek tai nurodyta sprendime, po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo patvirtinimo tampa galutinis. Per pagreitintą susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūrą reikalavimų sąrašą kreditorių susirinkime tvirtina bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas.
Per susitarimo su kreditoriais sudarymo ir sanavimo procedūrą bankroto bylą nagrinėjantis teismas patvirtina reikalavimų sąrašą praėjus prieštaravimų pateikimo terminui, o jeigu prieštaravimas pateikiamas – po to, kai sprendimas dėl prieštaravimo tampa galutinis.
Bankroto bylą nagrinėjantis teismas patvirtina reikalavimų, dėl kurių nebuvo pateikta prieštaravimų ir dėl kurių dar turi būti priimtas galutinis sprendimas, sąrašą, jeigu reikalavimų, su kuriais šie prieštaravimai yra susiję, suma sudaro ne daugiau kaip 15 proc. visų reikalavimų, suteikiančių kreditoriams teisę balsuoti dėl susitarimo su kreditoriais. Bylą dėl šių prieštaravimų nutraukia teismas arba bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas, jeigu iki balsavimo dėl susitarimo su kreditoriais dienos dėl jų nėra priimtas galutinis sprendimas.
Jeigu nustatoma, kad į reikalavimų sąrašą įeina reikalavimas, kuris visas arba iš dalies neegzistuoja arba yra priskiriamas kitam asmeniui nei tas, kuris sąraše nurodytas kaip kreditorius, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali pašalinti reikalavimą iš sąrašo *ex officio*. Sprendimas pašalinti reikalavimą iš sąrašo įteikiamas tam kreditoriui, su kuriuo jis yra siejamas, skolininkui ir nemokumo specialistą prižiūrinčiam pareigūnui. Šie asmenys negali apskųsti tokio sprendimo.
Priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas sudaro reikalavimų sąrašo priedą, jeigu po sąrašo pateikimo paskelbiama apie reikalavimą, kuris nebuvo įtrauktas į sąrašą.
Po galutinio atsisakymo patvirtinti susitarimą su kreditoriais arba galutinio restruktūrizavimo bylos nutraukimo išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo, kuriame nurodytas kreditoriaus vardas ir pavardė (pavadinimas) bei jo reikalavimas, laikomas vykdomuoju raštu, nukreiptu prieš skolininką.
Po to, kai yra galutinai patvirtinamas susitarimas su kreditoriais, išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo ir išrašas iš galutinio sprendimo, kuriuo patvirtinamas susitarimas su kreditoriais, laikomas vykdomuoju raštu, nukreiptu prieš skolininką ir šalį, pateikusią užtikrinimą, kad susitarimas su kreditoriais bus vykdomas, jeigu užtikrinimą patvirtinantis dokumentas pateikiamas teismui, ir prieš šalį, kuri privalo atlikti papildomą mokėjimą, jeigu susitarime su kreditoriais yra numatomi papildomi kreditorių tarpusavio mokėjimai.
Skolininkas gali prašyti, kad reikalavimas, įtrauktas į reikalavimų sąrašą, būtų nustatytas kaip neegzistuojantis arba egzistuojantis, bet mažesnis, jeigu skolininkas pateikė prieštaravimą restruktūrizavimo byloje ir teismas dar turi priimti galutinį sprendimą dėl reikalavimo.
Po to, kai išrašas iš patvirtinto reikalavimų sąrašo paskelbiamas vykdytinu, skolininkas gali pateikti prieštaravimą, kad į reikalavimų sąrašą įtrauktas reikalavimas neegzistuoja arba egzistuoja, bet yra mažesnis, pareikšdamas ieškinį, kad vykdomasis raštas būtų paskelbtas nevykdytinu.

13 Kokios yra taisyklės, reglamentuojančios pajamų paskirstymą? Koks yra reikalavimų ir kreditorių teisių eiliškumas?

Bankroto byloje taikomos lėšų paskirstymo taisyklės nustatytos Bankroto įstatymo 335–351 straipsniuose.
Pirmiausia yra padengiamos bylos išlaidos, o tada, jeigu gautų lėšų pakanka, kiti įsipareigojimai iš bankrutavusio asmens turto, nes atitinkamos sumos yra pridedamos prie bankrutavusio asmens turto.
Reikalavimus dėl išlaikymo už laikotarpį po bankroto paskelbimo bankroto administratorius tenkina tada, kai jie tampa vykdytini, iki kol yra parengiamas galutinis paskirstymo planas, kiekvieną kartą ir kiekvienai teisę į išlaikymą turinčiai šaliai – ne didesne už minimalų darbo užmokestį suma. Likusi šių reikalavimų dalis nėra tenkinama iš bankrutavusio asmens turto.
Reikalavimai, tenkinami iš bankrutavusio asmens turto (padengus visas bylos išlaidas, patenkinus įsipareigojimus, kylančius iš bankrutavusio asmens turto ir reikalavimus dėl išlaikymo), skirstomi į šias kategorijas:
pirmajai kategorijai priskiriami reikalavimai, kylantys iš darbo santykių už laikotarpį iki bankroto paskelbimo (*mutatis mutandis* taikoma Darbuotojams garantuojamų išmokų fondo reikalavimams dėl išmokų, išmokėtų bankrutavusio asmens darbuotojams, grąžinimo iš bankrutavusio asmens turto), išskyrus reikalavimus, susijusius su užmokesčiu bankrutavusio asmens atstovams arba asmeniui, atliekančiam veiksmus, susijusius su bankrutavusios įmonės valdymu ar priežiūra, ūkininkų reikalavimais pagal produktų tiekimo iš jų ūkių sutartis, reikalavimus dėl išlaikymo ir išmokas, išmokėtas kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, dėl negalios ar mirties ir rentą iki gyvos galvos, skiriamą mainais už teises pagal rentos iki gyvos galvos sutartį už tris mėnesius iki bankroto paskelbimo, reikalavimus dėl socialinio draudimo įmokų ir reikalavimus, kilusius restruktūrizavimo byloje ir priskiriamus nemokumo specialisto veiksmams, arba reikalavimus, priskiriamus skolininko veiksmams, atliktiems po restruktūrizavimo bylos iškėlimo, nereikalaujantiems kreditorių komiteto arba teismo paskirto priežiūros pareigūno sutikimo, arba atliktiems kreditorių komitetui arba teismo paskirtam priežiūros pareigūnui sutikus, jeigu bankrotas buvo paskelbtas prašymą iškelti bankroto bylą išnagrinėjus supaprastinta tvarka, taip pat reikalavimus, susijusius su kreditais, paskolomis, obligacijomis, garantijomis arba akredityvais ar kitu finansavimu, numatytu susitarime su kreditoriais, patvirtintame restruktūrizavimo byloje ir suteiktu įgyvendinant šį susitarimą su kreditoriais, jeigu bankrotas paskelbiamas išnagrinėjus prašymą iškelti bankroto bylą, pateiktą ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo susitarimo su kreditoriais galutinio panaikinimo;
antrajai kategorijai priskiriami kiti reikalavimai, jeigu jie nepatenkinami kaip kitos kategorijos reikalavimai, visų pirma mokesčiai ir viešosios rinkliavos, taip pat reikalavimai dėl socialinio draudimo įmokų;
trečiajai kategorijai priskiriamos palūkanos už pirmiau išvardytoms kategorijoms priskiriamus reikalavimus, skaičiuojamos ta tvarka, kuria yra sumokėtos pagrindinės sumos, taip pat teismo ir administracinės baudos ir reikalavimai dėl dovanojimo ir palikimo;
ketvirtajai kategorijai priskiriami partnerių ir akcininkų reikalavimai dėl paskolos ar kito panašias pasekmes sukeliančio teisinio veiksmo, visų pirma prekių tiekimo bankrutavusiam asmeniui, atidedant mokėjimą, jei per penkerius metus iki bankroto paskelbimo bankrutavęs asmuo buvo kapitalo bendrovė, kartu su palūkanomis.

Jei paskirstytinos sumos nepakanka visiems reikalavimams patenkinti, kitos kategorijos reikalavimai tenkinami tik po to, kai visiškai patenkinami pirmesnės kategorijos reikalavimai ir jeigu paskirstytinos sumos nepakanka visiems konkrečios kategorijos reikalavimams patenkinti, šie reikalavimai tenkinami proporcingai kiekvieno iš jų sumai.
Reikalavimai, užtikrinti hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu ir laivo įkeitimu, taip pat teisės, kurių galiojimo pabaiga numatyta pagal įstatymo nuostatas ir asmeninių teisių bei reikalavimų, kylančių dėl nekilnojamojo turto suvaržymo, atskleidimo pasekmės, teisė į neterminuotą uzufruktą, kooperatyvo nario nuosavybės teisė į gyvenamąsias patalpas ar jūrinį laivą, įregistruotą laivų registre, tenkinami iš sumos, gautos likvidavus suvaržytą asmenį ir atėmus šio asmens likvidavimo išlaidas bei kitas bankroto bylos išlaidas, kurių suma neturi viršyti vieno dešimtadalio iš likvidavimo gautos sumos; tačiau atskaityta bankroto bylos išlaidų dalis negali viršyti dalies, atitinkančios suvaržyto objekto vertės dalį, palyginti su viso bankrutavusio asmens turto verte. Šie reikalavimai ir teisės tenkinami pirmenybės tvarka. Jeigu dėl suvaržyto asmens likvidavimo gauta suma panaudojama ir hipoteka užtikrintiems reikalavimams, ir bebaigiančioms galioti teisėms, taip pat asmeninėms teisėms ir reikalavimams patenkinti, pirmenybė priklauso nuo to, kada įsigalioja hipotekos, teisės ar reikalavimo įrašas žemės ir hipotekos registre.
Reikalavimai, kuriems pagal atskiras nuostatas taikomas užtikrinimas, tenkinami vienodai su pirmiau išvardytais reikalavimais. Kreditoriui priklausanti suma pirmiausia apskaičiuojama pagal pagrindinį reikalavimą, tada pagal palūkanas ir kitus užtikrintus reikalavimus, o galiausiai padengiamos bylos išlaidos.
Jeigu nekilnojamasis turtas, teisė į neterminuotą uzufruktą, kooperatyvo nario nuosavybės teisė į gyvenamąsias patalpas ar jūrinį laivą, įregistruotą laivų registre, parduodama prieš patenkinant hipoteka, laivo hipoteka ar kitomis teisėmis užtikrintus reikalavimus, įskaitant asmenines teises ir reikalavimus, dėl kurių parduodamas objektas buvo suvaržytas ir kurie dėl pardavimo pasibaigė, išlaikymo reikalavimai tenkinami, o išmokos, mokamos kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, dėl negalios ar mirties, ir rentos iki gyvos galvos, skirtos mainais už teises pagal rentos iki gyvos galvos sutartį už laikotarpį po bankroto paskelbimo ir darbo užmokesčio sumokėjimo darbuotojams už darbą su nekilnojamuoju turtu, laivu ar patalpomis, mokamos už tris mėnesius iki pardavimo, tačiau negali viršyti trigubos minimalaus darbo užmokesčio sumos.
Restruktūrizavimo byloje reikalavimai tenkinami pagal teismo patvirtintą susitarimą su kreditoriais. Reikalavimų tenkinimo taisyklės nustatytos Restruktūrizavimo įstatymo 155–163 straipsniuose.
Susitarime su kreditoriais gali būti numatyta padalyti kreditorius į grupes, apimant skirtingas interesų kategorijas, visų pirma:
kreditorius su reikalavimais, kylančiais iš darbo santykių, jei jie sutiko, kad jiems būtų taikomas susitarimas su kreditoriais;
ūkininkus su reikalavimais dėl produkcijos iš jų ūkių tiekimo;
kreditorius, kurių reikalavimai užtikrinami skolininko turtu nustatant hipoteką, įkeitimą, registruotą įkeitimą, mokestinį įkeitimą arba laivo hipoteką, taip pat perduodant kreditoriui nuosavybę į daiktą, reikalavimą ar kitą teisę, jeigu kreditorius sutiko, kad jam būtų taikomas toks susitarimas su kreditoriais;
kreditorius, kurie yra skolininko kaip kapitalo bendrovės partneriai arba akcininkai, turintys bendrovės akcijų, suteikiančių jiems bent 5 proc. balsų partnerių susirinkime arba visuotiniame akcininkų susirinkime.
Skolininko įsipareigojimų restruktūrizavimo sąlygos yra tokios pačios visiems kreditoriams, o jeigu dėl susitarimo su kreditoriais balsuoja kreditorių grupės, jos yra tokios pačios tos pačios grupės kreditoriams, nebent kreditorius aiškiai sutinka su mažiau palankiomis sąlygomis.
Palankesnes sąlygas restruktūrizuojant skolininko įsipareigojimus leidžiama taikyti tam kreditoriui, kuris po restruktūrizavimo bylos iškėlimo suteikė arba numato suteikti finansavimą kaip kreditą, obligacijas, banko garantijas, akredityvus arba pagal kitokią finansinę priemonę, būtiną susitarimui su kreditoriais įgyvendinti.
Reikalavimų, kylančių iš darbo santykių, restruktūrizavimo sąlygos negali atimti iš darbuotojų teisės į minimalų darbo užmokestį.
Restruktūrizavimas vienodai taikomas piniginėms ir nepiniginėms prievolėms. Jeigu per savaitę nuo pranešimo apie kreditorių susirinkimo datą ir pasiūlymo dėl susitarimo su kreditoriais kopijos gavimo dienos kreditorius pateikia prieštaravimą dėl jo reikalavimo restruktūrizavimo į nepiniginį reikalavimą, pateikdamas priežiūros pareigūnui arba nemokumo specialistui pareiškimą, arba jeigu dėl nepiniginio reikalavimo pobūdžio restruktūrizavimas nėra galimas, šis reikalavimas paverčiamas į piniginį reikalavimą. Šios pasekmės kyla po bylos iškėlimo.
161 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytos reikalavimų restruktūrizavimo sąlygos gali būti skirstomos pagal pirmenybę.

14 Kokios yra nemokumo bylų užbaigimo (ypač pasiekus susitarimą su kreditoriais) sąlygos ir pasekmės?

Teismas baigia nagrinėti **bankroto bylą** po to, kai įvykdo galutinį paskirstymo planą arba kai nagrinėjant bylą yra patenkinami visų kreditorių reikalavimai.
Tą dieną, kai sprendimas užbaigti bankroto bylą tampa galutinis, bankrutavęs asmuo atgauna teisę valdyti savo turtą ir juo disponuoti.
Užbaigus bankroto bylą visos nagrinėjamos bylos, kurias bankroto administratorius iškėlė siekdamas pripažinti negaliojančiu bankrutavusio asmens kreditorių nenaudai atliktą veiksmą, nutraukiamos, o savitarpio reikalavimai dėl procedūrinių išlaidų susigrąžinimo netenka galios. Kitose civilinėse bylose bankroto administratorių pakeičia bankrutavęs asmuo.
Per 30 dienų nuo sprendimo užbaigti bankroto bylą paskelbimo bankrutavęs asmuo, kuris yra fizinis asmuo, gali prašyti sudaryti mokėjimo kreditoriams ir likusios skolos, kuri nebuvo padengta per bankroto procedūrą, sumokėjimo planą. Teismas atmeta prašymą, jeigu bankrutavęs asmuo pats tyčia ar dėl didelio aplaidumo privedė save prie nemokumo arba iš esmės padidino savo nemokumą ir jeigu:
byloje esantys įrodymai patvirtina faktines aplinkybes, suteikiančias pagrindą nustatyti draudimą bankrutavusiam asmeniui užsiimti savarankiškai dirbančio asmens veikla arba būti partneriu pagal civilinę teisę, taip pat eiti priežiūros tarybos, audito komiteto nario pareigas, būti fizinio asmens, vykdančio verslo veiklą toje pat veiklos srityje, komercinės bendrovės, valstybės įmonės, kooperatyvo, fondo ar asociacijos atstovu, arba
bankrutavęs asmuo tinkamai neatliko jam bankroto byloje nustatytų pareigų, arba
per dešimt metų iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo bankrutavusiam asmeniui buvo iškelta bankroto byla, kurią nagrinėjant buvo grąžintos visos jo skolos ar jų dalis, nebent bankrutavęs asmuo tapo nemokus arba jo nemokumas padidėjo nepaisant to, kad jis buvo deramai rūpestingas, arba
per dešimt metų iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo mokėjimo kreditoriams planas, parengtas bankrutavusiam asmeniui, buvo panaikintas pagal 370e straipsnio 1 arba 2 dalį arba 49120 straipsnį, arba
per dešimt metų iki prašymo iškelti bankroto bylą padavimo galutinėje instancijoje buvo nustatyta, kad bankrutavusio asmens atliktas teisinis veiksmas yra žalingas kreditoriams;
— nebent likusios bankrutavusio asmens skolos dalies sumokėjimas yra pateisinamas teisingumo sumetimais ar dėl humanitarinių poreikių.
Sprendime dėl mokėjimo kreditoriams plano parengimo teismas nurodo, kokia dalimi ir per kokį laiką (ne ilgiau kaip per 36 mėnesius) skolininkas turi sumokėti į reikalavimų sąrašą įtrauktas skolas, nesumokėtas nagrinėjant bankroto bylą pagal paskirstymo planus, ir kokia dalis bankrutavusio asmens įsipareigojimų, kilusių prieš paskelbiant bankrotą, bus įvykdyta po mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo. Kol yra vykdomas mokėjimo kreditoriams planas, negali būti keliama reikalavimų, atsiradusių prieš paskelbiant bankrotą, vykdymo byla (išskyrus reikalavimus, kylančius iš 370f straipsnio 2 dalyje nurodytų įpareigojimų, ir reikalavimus, kurių neatskleidė bankrutavęs asmuo, jeigu kreditorius nedalyvavo nagrinėjant bylą), be to, bankrutavęs asmuo negali atlikti jokių teisinių veiksmų, kurie galėtų pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą (išimtiniais atvejais teismas bankrutavusio asmens prašymu gali sutikti su tokiu teisiniu veiksmu arba jį patvirtinti).

Iki kiekvienų metų balandžio mėn. pabaigos bankrutavęs asmuo privalo pateikti teismui mokėjimo kreditoriams plano vykdymo ataskaitą už praėjusius kalendorinius metus, atskleisdamas gautas pajamas, grąžintas sumas ir įsigytą turtą, kurio vertė viršija vidutinį darbo užmokestį įmonės sektoriuje, neįskaitant dividendų mokėjimo už pelną praėjusių metų trečiąjį ketvirtį.
Teismas, išklausęs kreditorius, gali pakeisti mokėjimo kreditoriams planą bankrutavusio asmens prašymu, jeigu bankrutavęs asmuo negali įvykdyti šiame plane nustatytų įsipareigojimų. Jis taip pat gali pratęsti skolų grąžinimo laikotarpį ne ilgiau kaip 18 mėnesių.
Jeigu vykdant mokėjimo kreditoriams planą bankrutavusio asmens padėtis iš esmės pagerėja ir šį pagerėjimą lemia kitos priežastys nei darbo užmokesčio padidėjimas arba pajamos, gautos iš bankrutavusio asmens asmeniškai vykdomos komercinės veiklos, kreditorius ir bankrutavęs asmuo gali pateikti prašymą pakeisti mokėjimo kreditoriams planą. Teismas priima sprendimą dėl mokėjimo kreditoriams plano pakeitimo išklausęs bankrutavusį asmenį ir kreditorius, kuriems taikomas mokėjimo planas.
Teismas *ex officio* arba kreditoriaus prašymu, išklausęs bankrutavusį asmenį ir kreditorius, kuriems taikomas mokėjimo kreditoriams planas, panaikina mokėjimo kreditoriams planą, jeigu bankrutavęs asmuo neįvykdo šiame plane nustatytų įpareigojimų, nebent įsipareigojimų neįvykdymas nėra reikšmingas arba likusios bankrutavusio asmens skolos sumokėjimas yra pateisinamas teisingumo sumetimais ar dėl humanitarinių poreikių; tai taikoma *mutatis mutandis* , jeigu bankrutavęs asmuo:
laiku nepateikė mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitos;
mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitoje neatskleidė gautų pajamų ar įgyto turto;
be teismo sutikimo atliko teisinį veiksmą, kuris gali pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą arba teismas nepatvirtino šio veiksmo;
nuslėpė turtą arba galutiniu sprendimu buvo pripažintas atlikusiu teisinį veiksmą kreditorių nenaudai.
Jeigu mokėjimo planas panaikinamas, bankrutavusio asmens prievolės nelaikomos įvykdytomis.
Teismas priima sprendimą, kuriuo patvirtina mokėjimo plano ir prieš bankroto paskelbimą kilusių ir vykdant mokėjimo kreditoriams planą neįvykdytų bankrutavusio asmens prievolių įvykdymą po to, kai bankrutavęs asmuo įvykdo mokėjimo kreditoriams plane nurodytas prievoles. Reikalavimai dėl išlaikymo, įsipareigojimų, susijusių su išmokomis, išmokėtomis kaip kompensacija už ligos sukėlimą, nedarbingumą, dėl negalios ar mirties, mokėtinos teismo paskirtos baudos, taip pat prievolės atlyginti žalą ir patirtas kančias, prievolės sumokėti papildomą teismo priteistą žalą arba išmokas grynaisiais pinigais kaip baudžiamąją ar lygtinę priemonę, taip pat prievolės atlyginti žalą, padarytą dėl nusikaltimo ar pažeidimo, pripažinto galutiniu teismo sprendimu, ir reikalavimai, kurių bankrutavęs asmuo tyčia neatskleidė, jeigu kreditorius nedalyvavo byloje, netenkinami.
Teisinių santykių pasikeitimai pagal įstatymo nuostatas yra privalomi bankrutavusiam asmeniui ir kitai bylos šaliai ir po bankroto bylos užbaigimo, nebent atskiro teisės akto nuostatose nustatyta kitaip.
Restruktūrizavimo byla užbaigiama, kai teismo sprendimas patvirtinti arba atsisakyti patvirtinti susitarimą su kreditoriais tampa galutinis. Tada skolininkas atgauna teisę valdyti savo turtą, jeigu ši teisė iš jo buvo atimta arba apribota, nebent susitarime su kreditoriais nurodyta kitaip (Restruktūrizavimo įstatymo 171 straipsnis).
Po susitarimo su kreditoriais įvykdymo arba įvykdžius reikalavimus, kuriems taikomas susitarimas su kreditoriais, teismas skolininko, susitarimo su kreditoriais priežiūros pareigūno arba kito asmens, pagal susitarimą su kreditoriais įgalioto įgyvendinti šį susitarimą arba prižiūrėti jo įgyvendinimą, prašymu priima sprendimą patvirtinti susitarimo su kreditoriais įgyvendinimą (Restruktūrizavimo įstatymo 172 straipsnis).

15 Kokios yra kreditorių teises po nemokumo bylos užbaigimo?

Jeigu užbaigus **bankroto bylą**, iškeltą fiziniams asmenims, vykdantiems ekonominę arba profesinę veiklą, parengiamas mokėjimo planas, kreditorius gali prašyti teismo panaikinti mokėjimo kreditoriams planą, jeigu bankrutavęs asmuo neįvykdo plane nustatytų įsipareigojimų arba laiku nepateikia plano įvykdymo ataskaitos, mokėjimo kreditoriams plano įvykdymo ataskaitoje neatskleidžia gautų pajamų arba įgyto turto, be teismo sutikimo atlieka teisinį veiksmą, kuris gali pakenkti jo gebėjimui įvykdyti mokėjimo kreditoriams planą arba teismas šio veiksmo nepatvirtina, neatskleidžia savo turto arba galutiniu sprendimu pripažįstamas atlikusiu teisinį veiksmą kreditorių nenaudai (Bankroto įstatymo 370e straipsnis).
Restruktūrizavimo byloje kreditorius gali prašyti teismo panaikinti susitarimą su kreditoriais, jeigu skolininkas nesilaiko jo nuostatų arba akivaizdu, kad susitarimas su kreditoriais nebus įvykdytas (daroma prielaida, kad susitarimas su kreditoriais nebus įvykdytas, jeigu skolininkas neįvykdo įsipareigojimų, patvirtintų po susitarimo su kreditoriais patvirtinimo). Prašymą pateikęs asmuo gali apskųsti sprendimą atmesti prašymą (Restruktūrizavimo įstatymo 176 straipsnis).
Jeigu susitarimas su kreditoriais panaikinamas arba netenka galios, esami kreditoriai gali reikalauti savo reikalavimų įvykdymo pagal pradines jų sumas, o sumos, išmokėtos pagal susitarimą su kreditoriais, yra įskaitomos į šias sumas. Hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu, mokestiniu įkeitimu arba laivo įkeitimu reikalavimas užtikrinamas ne didesne, nei dar nesumokėta, suma (Restruktūrizavimo įstatymo 177 straipsnis).

16 Koks subjektas turi padengti nemokumo bylos sąnaudas ir išlaidas?

Bankroto byla iš esmės nagrinėjama dviem etapais, t. y. bankroto paskelbimo procedūra ir procedūra, vykdoma po bankroto paskelbimo.
Bankroto paskelbimo procedūros išlaidos pirmiausia padengiamos iš ieškovo avansinio mokėjimo, kurio dydis prilygsta vidutiniam darbo užmokesčiui įmonės veiklos sektoriuje, neįskaitant dividendų mokėjimo už pelną praėjusių metų trečiąjį ketvirtį, kuriuos paskelbia Centrinio statistikos biuro vadovas. Jeigu procedūra pradedama kreditoriaus prašymu, jos išlaidas padengia bankrutavęs asmuo, jeigu yra paskelbiamas bankrotas, arba jeigu prašymas atmetamas dėl turto nepakankamumo.
Bylos išlaidos po bankroto paskelbimo padengiamos iš bankrutavusio asmens turto. Jeigu nemokaus skolininko turto nepakanka bylos išlaidoms padengti arba pakanka tik šioms išlaidoms padengti, teismas atmeta prašymą iškelti bankroto bylą.
Restruktūrizavimo bylos išlaidas padengia skolininkas. Skolininko, iš kurio yra atimta teisė valdyti savo turtą, mokėtinas išlaidas teismo arba bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo prašymu padengia nemokumo specialistas.
Bylos dalyviai padengia su savo dalyvavimu susijusias išlaidas.
Bylos, iškeltos pateikus prieštaravimą dėl kito kreditoriaus reikalavimo įtraukimo, išlaidas padengia prieštaravimą pateikusio kreditoriaus skolininkas, jeigu dėl prieštaravimo ginčijamas reikalavimas nebuvo įtrauktas į sąrašą, nebent skolininkas ginčijo reikalavimo įtraukimą į sąrašą pareiškime, pateiktame pagal 86 straipsnio 2 dalies 9 punktą arba pateikė prieštaravimą.

17 Kokios yra taisyklės dėl sandorių, kurie yra nenaudingi visiems kreditoriams bendrai, pripažinimo niekiniais, jų nuginčijimo ar jų nevykdytinumo?

Bankroto byloje bankrutavusio asmens atlikti teisiniai veiksmai, susiję su jo turtu, negalioja. Negalioja ir toks veiksmas, kai bankrutavęs asmuo realizuoja visą palikimą arba jo dalį arba paveldėtas akcijas, taip pat negalioja veiksmas, kai asmuo realizuoja palikimą sudarančio objekto akcijas, ir šio asmens sutikimas, kad kitas paveldėtojas realizuotų palikimo dalį sudarančio objekto akcijas.
Toliau išvardytiems veiksmams atlikti reikalaujama kreditorių komiteto sutikimo, nes kitaip jie negalioja (Bankroto įstatymo 206 straipsnis):
tolesniam bankroto administratoriaus atliekamam įmonės valdymui, jeigu jis truktų ilgiau nei tris mėnesius nuo bankroto paskelbimo dienos;
atsisakymui parduoti visą įmonę;
turto, įtraukto į bankrutavusio asmens turtą, tiesioginiam pardavimui;
paskolos ar kredito sutarčių sudarymui ir bankrutavusio asmens turto suvaržymui, nustatant ribotas nuosavybės teises;

sutikimui arba atsisakymui sudaryti susitarimą su kreditoriais dėl ginčijamų reikalavimų ir ginčo perdavimo arbitražo teismui.
Išimtimi gali būti remiamasi, jeigu vienas iš minėtų veiksmų turi būti atliekamas iš karto ir jo vertė neviršija 10 000 PLN, nes tokiu atveju bankroto administratorius, teismo paskirtas priežiūros pareigūnas arba nemokumo specialistas gali atlikti šį veiksmą be komiteto sutikimo.
Be to, kreditorių sutikimo nereikalaujama parduodant kilnojamąjį turtą, jeigu viso kilnojamojo turto, įeinančio į bankrutavusio asmens turtą, numatoma vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN, o jeigu parduodami reikalavimai ir kitos teisės, jeigu visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, nominalioji vertė, nurodyta turto apraše, neviršija 50 000 PLN. Tai taip pat taikoma sutikimui parduoti reikalavimus ir kitas teises, jeigu visų reikalavimų ir kitų teisių, įeinančių į bankrutavusio asmens turtą, nominalioji vertė, nurodyta reikalavimų sąraše, neviršija 50 000 PLN ekvivalento.
Įrašas žemės ir hipotekos registre arba kitame registre, kuriuo suvaržomas bankrutavusio asmens turtas, nustatant ribotą nuosavybės teisę negavus pagal 1 straipsnį reikalaujamo sutikimo, panaikinamas *ex officio*. Įrašo panaikinimo pagrindas yra galutinis bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimas pripažinti įrašą neleistinu (Bankroto įstatymo 206 straipsnio 5 dalis).
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas nurodo veiksmus, kurių bankroto administratorius negali atlikti be jo sutikimo arba be kreditorių komiteto sutikimo. Tai reiškia, kad bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali išplėsti 206 straipsnyje nurodytų veiksmų, kuriems yra reikalingas kreditorių komiteto sutikimas, be kurio šie veiksmai negalioja, sąrašą.
Teisiniai veiksmai, kuriais bankrutavęs asmuo perdavė savo turtą likus 12 mėnesių iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo, negalioja, jeigu jie buvo atlikti nemokamai arba už užmokestį, tačiau bankrutavusio asmens atlikto veiksmo vertė akivaizdžiai viršijo šio asmens gautą atlygį arba šiam asmeniui ar trečiajam asmeniui numatytą atlygį. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taikoma taikos sutarčiai, reikalavimo priėmimui ir atsisakymui.
Be to, skolos, kurios mokėjimo terminas nėra suėjęs, užtikrinimas ir grąžinimas neturi jokios galios, jeigu bankrutavęs asmuo šį veiksmą atlieka per šešis mėnesius iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo. Tačiau mokėjimą arba užtikrinimą gavusi šalis, pateikdama reikalavimą arba prieštaravimą, gali prašyti pripažinti šiuos veiksmus galiojančiais, jeigu atliekant šiuos veiksmus ji nežinojo apie bankroto bylos iškėlimo priežastis.
Minėtos taisyklės netaikomos užtikrinimui, nustatytam prieš paskelbiant bankrotą ir siejamam su būsimais / ateities finansiniais sandoriais, finansinių priemonių paskolomis arba vertybinių popierių pardavimu pagal išpirkimo sutartis, nurodytas 85 straipsnio 1 dalyje.
Trečiojo asmens prašymu bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali nurodyti, kad šio asmens savitarpio reikalavimo vertė būtų grąžinta iš bankrutavusio asmens turto, jeigu šis reikalavimas buvo įvykdytas siejant su šio trečiojo asmens ir bankrutavusio asmens tarpusavyje atliktu teisiniu veiksmu, susijusiu su turtu, įtrauktu į bankrutavusio asmens turtą. Nuostatos dėl netinkamo įvykdymo šio pobūdžio įvykdymui taikomos *mutatis mutandis*. Gali būti nurodyta grąžinti tai, kas gauta vykdymo metu, jeigu teisinis veiksmas buvo atliktas po bankroto paskelbimo ir prieš paskelbiant registre sprendimą dėl bankroto, jeigu, deramai rūpestingai elgdamasis, trečiasis asmuo negalėjo sužinoti apie bankroto paskelbimą (Restruktūrizavimo įstatymo 77 straipsnis).
Būsimo reikalavimo perdavimas neturi jokio poveikio bankrutavusio asmens turtui, jeigu šis reikalavimas kyla po bankroto paskelbimo, nebent susitarimas dėl reikalavimo perdavimo sudaromas ne vėliau kaip likus šešiems mėnesiams iki rašytinio prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo patvirtintą dieną.
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* arba bankroto administratoriaus prašymu paskelbia teisinį veiksmą, atliktą už užmokestį, negaliojančiu bankrutavusio asmens turto atžvilgiu, jeigu bankrutavęs asmuo per šešis mėnesius iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo atliko šį veiksmą su savo sutuoktiniu, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiu, taip pat tapusiu juo dėl santuokos, šoninės linijos (iki antrojo giminystės laipsnio) giminaičiu, taip pat tapusiu juo dėl santuokos, asmeniu, palaikančiu faktinius santykius su bankrutavusiu asmeniu, vedančiu bendrą ūkį su juo arba esančiu jo įtėviu ar įmote ar įvaikiu, nebent kita veiksmo (sandorio) šalis įrodo, kad kreditorių interesams nebuvo pakenkta. Bankroto bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimas gali būti skundžiamas.
Minėta taisyklė taip pat taikoma bankrutavusio asmens veiksmams su bendrove, kurioje jis yra valdybos narys arba vienintelis partneris ar akcininkas, taip pat su bendrovėmis, kurios valdybos nariai, vieninteliai partneriai arba akcininkai yra pirmoje pastraipoje nurodyti asmenys. Ši taisyklė taip pat taikoma *mutatis mutandis* bankrutavusio asmens atliktiems veiksmams, jei šis asmuo yra bendrovė ar juridinis asmuo ir jei šie veiksmai atliekami su jo partneriais, jų atstovais arba sutuoktiniais, taip pat su susijusiomis bendrovėmis, jų partneriais ir atstovais, taip pat šių asmenų sutuoktiniais, ir veiksmams, kuriuos atlieka bankrutavęs asmuo, kuris yra bendrovė, su kita bendrove, jeigu ji buvo patronuojančioji bendrovė arba jeigu ši bendrovė yra bankrutavusį asmenį ir kitą veiksmo (sandorio) šalį patronuojanti bendrovė.
Veikdamas *ex officio* arba bankroto administratoriaus prašymu, bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas paskelbia konkrečią užmokesčio dalį už laikotarpį iki bankroto paskelbimo, kuris neturi būti ilgesnis nei šeši mėnesiai iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo, jeigu darbo sutartyje, paslaugų teikimo sutartyje arba bankrutuojančio asmens organo sprendime, priimtame prieš paskelbiant bankrotą, nurodytas užmokestis už darbą, atliktą bankrutuojančiam asmeniui atstovaujančio asmens arba darbuotojo, atliekančio įmonės valdymo veiksmus, arba užmokestis asmeniui, teikiančiam paslaugas, susijusias su bankrutavusio asmens įmonės valdymu arba priežiūra, akivaizdžiai viršija vidutinį užmokestį už šios rūšies darbą ar paslaugas ir nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, net jei šis užmokestis jau išmokėtas.
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali paskelbti už laikotarpį po bankroto paskelbimo minėtiems asmenims sumokėtą užmokestį visiškai arba iš dalies negaliojančiu, kiek jis susijęs su bankrutavusio asmens turtu, jeigu jis nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, kai valdymą perėmė bankroto administratorius.
Bankroto administratoriaus prašymu bankroto bylą nagrinėjantis teismas taip pat paskelbia toliau nurodytus veiksmus negaliojančiais, kiek jie susiję su bankrutavusio asmens turtu:
bankrutavusio asmens turto suvaržymą hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu ar laivo įkeitimu, jeigu bankrutuojantis asmuo nebuvo kreditoriaus, kurio reikalavimas yra užtikrintas, asmeninis skolininkas ir suvaržymas buvo nustatytas per 12 mėnesių iki prašymo iškelti bankroto bylą pateikimo ir bankrutavęs asmuo nustatant šį suvaržymą negavo jokios išmokos;
bankrutavusio asmens turto suvaržymą hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu ar laivo įkeitimu, jeigu turtas buvo suvaržytas mainais už neproporcingai mažą vertę, palyginti su nustatyto užtikrinimo verte;
minėtus suvaržymus, neatsižvelgiant į išmokos vertę, jeigu jais užtikrinamos Bankroto įstatymo 128 straipsnyje nurodytų asmenų skolos (bankrutavusio asmens artimieji arba giminaičiai), nebent kita šalis įrodo, kad kreditorių interesai nebuvo pažeisti;
sutartines netesybas, nustatytas už prievolės neįvykdymą ar netinkamą įvykdymą, jeigu bankrutavęs asmuo iš esmės įvykdė prievolę arba jeigu sutartinės netesybos yra akivaizdžiai per didelės.
Bankrutavusio asmens teisiniai veiksmai kreditorių nenaudai srityse, kurioms netaikomas Bankroto įstatymas, reglamentuojami Civilinio kodekso nuostatomis dėl kreditoriaus apsaugos nuo skolininko nemokumo.
Restruktūrizavimo byloje pagal Restruktūrizavimo įstatymo 129 straipsnį toliau nurodyti skolininko ar nemokumo specialisto veiksmai laikomi negaliojančiais, jeigu dėl jų nėra gautas kreditorių komiteto sutikimas:
turto, dėl kurio sudarytas kreditorių susitarimas, arba sanuojamo turto dalių suvaržymo hipoteka, įkeitimu, registruotu įkeitimu arba laivo hipoteka siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
daikto ar teisės nuosavybės perdavimo siekiant užtikrinti reikalavimą, neįtrauktą į susitarimą su kreditoriais;
turto, įtraukto į susitarimą su kreditoriais, arba sanuojamo turto dalių suvaržymo, nustatant kitas teises;
paskolų ar kredito sutarčių sudarymo;

susitarimo dėl skolininko įmonės ar jo dalies nuomos arba panašaus susitarimo sudarymas;
(Minėti veiksmai, atlikti gavus kreditorių komiteto sutikimą, negali būti laikomi negaliojančiais, kiek tai susiję su bankrutavusio asmens turtu).
nekilnojamojo turto ar kito turto, kurio vertė viršija 500 000 PLN, pardavimo, jei parduoda skolininkas.
Sutarties, kurios šalis yra skolininkas, nuostata, pagal kurią neleidžiama arba kliudoma pasiekti pagreitintos susitarimo su kreditoriais sudarymo procedūros tikslą, negalioja, kiek tai susiję su bankrutavusio asmens turtu (Restruktūrizavimo įstatymo 248, 273 ir 297 straipsniai).
Per sanavimo procedūrą skolininko teisiniai veiksmai, kuriais jis disponavo savo turtu, jeigu skolininko per 12 mėnesių nuo prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo sumokėto atlygio vertė iš esmės viršija skolininkui sumokėto arba skolininkui ar trečiajam asmeniui numatyto atlygio vertę, šie veiksmai negalioja, kiek tai susiję su sanuojamu turtu. Ši taisyklė *mutatis mutandis* taikoma taikos sutarčiai, reikalavimo priėmimui ir atsisakymui.
Sanuojamam turtui taikomas užtikrinimas taip pat negalioja, jeigu jis nustatomas tiesiogiai siejant su skolininkui mokama išmoka, skolininkas jį nustato per 12 mėnesių iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo ir užtikrinimo dalis, kuri jo nustatymo dieną yra didesnė nei pusė užtikrintos išmokos, kurią skolininkas gavo kartu su šalutiniais reikalavimais, nustatytais dokumente, kuriuo remiantis nustatomas užtikrinimas, nustatytas per 12 mėnesių iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo (Restruktūrizavimo įstatymo 304 straipsnis).
Per sanavimo procedūrą bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas *ex officio* arba nemokumo specialisto prašymu sanuojamo turto atžvilgiu paskelbia negaliojančia konkrečią užmokesčio dalį už laikotarpį iki bankroto paskelbimo, tačiau jis negali būti ilgesnis nei trys mėnesiai iki prašymo pradėti sanavimo procedūrą pateikimo, jeigu užmokestis už skolininko atstovo ar darbuotojo, atliekančio įmonės valdymo užduotis, darbą arba užmokestis asmeniui, teikiančiam darbo sutartyje, paslaugų teikimo sutartyje arba skolininko valdymo organo sprendime, priimtame prieš pradedant sanavimo procedūrą, numatytas paslaugas, susijusias su skolininko įmonės valdymu ar priežiūra, yra akivaizdžiai didesnis už vidutinį užmokestį už šios rūšies darbą ar paslaugas ir nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, net jeigu užmokestis jau yra sumokėtas.
Bankroto bylą nagrinėjantis teisėjas gali pripažinti minėtų asmenų atlyginimą už laikotarpį po sanavimo procedūros pradėjimo visiškai ar iš dalies negaliojančiu, kiek tai susiję su bankrutavusio asmens turtu, jeigu jis nėra pateisinamas pagal darbo kiekį, nes valdymą perėmė nemokumo specialistas (Restruktūrizavimo įstatymo 305 straipsnis).
Nemokumo specialistas gali iškelti bylą dėl veiksmų pripažinimo negaliojančiais ar kitą bylą, kurioje reikalavimas yra grindžiamas veiksmo negaliojimu. Veiksmas negali būti pripažintas negaliojančiu praėjus vieniems metams nuo sanavimo procedūros pradėjimo, nebent ši teisė pasibaigia anksčiau pagal Civilinį kodeksą. Šis terminas netaikomas, jeigu prašymas pripažinti veiksmą negaliojančiu buvo pateiktas kaip prieštaravimas.
Teisiniai veiksmai, kuriuos bankrutavęs asmuo atliko kreditorių nenaudai srityse, kurioms netaikomos pirmiau nurodytos nuostatos, gali būti atitinkamai ginčijami pagal Civilinio kodekso nuostatas dėl kreditoriaus apsaugos nuo skolininko nemokumo (Restruktūrizavimo įstatymo 306–308 straipsniai).
Paskutinis naujinimas: 06/12/2019
Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.